



Afzendadres: Hoeksken 4 - 9860 Oosterzele - Tel.: 09-362 54 00 (na 18 u.)  
vzw Secretariaat: Hoeksken 4 - 9860 Oosterzele  
e-mail: [Abokemeisjes@yahoo.com](mailto:Abokemeisjes@yahoo.com)  
website: [www.childsoldiers.net](http://www.childsoldiers.net)  
Rekeningnummer: 890-5440402-91

driemaandelijks: januari-februari-maart 2014  
afgiftekantoor Gent X - P309914



### Beste vrienden en sympathisanten,

Toen we het model van een opvangcentrum voor ex-kindsoldaten introduceerden in Oost-Congo werd dit door Unicef en andere NGOs op sepsis onthaald.

De residentiele aanpak, waarbij de kinderen niet alleen werden geholpen

hun trauma's te verwerken maar ook een vak kregen aangeleerd, was succesvol gebleken in Noord-Oeganda en Sierra Leone.

Het was echter niet evident in Congo, een land waar institutionele opvang of zelfs kostscholen onbestaande waren.

Intussen is het bewijs geleverd dat de critici ongelijk hadden. De kinderen die via Centre Elikya in Dungu werden opgevangen, stellen het op alle vlak veel beter dan voor hun opvang.

Uit een eindevaluatie is gebleken dat de meeste kinderen psychologisch niet langer kampen met flashbacks, nachtmerries of slaapproblemen.

Economisch heeft niemand nog honger, dank zij de inkomsten die ze genereren uit hun naai- of schrijnwerkersatelier. Sommigen slagen er zelfs in met het geld dat ze verdienen terug naar school te gaan.

Nog spectaculairder is hun nieuwe sociale status. Terwijl 98 procent voordien gestigmatiseerd, verstoten en uitgejouwd werd, voelt 84 procent zich nu aanvaard en zelfs gerespecteerd door hun omgeving.

In deze nieuwsbrief vindt u enkele merkwaardige verhalen van Congolese kinderen die door Centre Elikya van menselijk wrak naar gelukkige en productieve jonge mensen zijn geëvolueerd.

Aan allen die hebben bijgedragen tot deze fantastische resultaten, van harte dank! Wij hopen dat het Centrum voor Kinderen in Kwetsbare Situaties deze resultaten zal gebruiken voor verder onderzoek en het model zal kopiëren in andere delen van Afrika en de wereld.

Maar ik wil in deze nieuwsbrief ook onze vrijwilligers en sponsors in de bloemetjes zetten voor hun blijvende inzet voor de vzw. Ik wil in het bijzonder twee mensen bedanken – Hélène en Antoine Welvaart. Dit echtpaar uit Evergem zamelde vorig jaar zo'n 7.000 euro in voor de vzw, door middel van voordrachten, een bowling, de GRIS en deelname aan de dodentocht.

Hélène en Antoine behoren niet alleen tot onze eerste sponsors, zij blijven met enthousiasme en gedrevenheid hun sponsorkinderen in Noord-Oeganda bezoeken en steunen. In een tijd waar de halve wereld lijkt in brand te staan, verdient dit soort positieve inzet ons respect en onze waardering.

Els De Temmerman

## 107.000 Euro voor schoolgeld in 2013

Vorig jaar ging opnieuw zo'n 107.000 euro naar schoolgeld en schoolpakketten. Dat stelde 92 procent voor van alle onkosten in Oeganda. Nog eens 4 procent ging naar transport, 3 procent naar overhead en 1 procent naar vergoedingen van lokaal personeel. Zoals tijdens de voorbije jaren gaat dus het overgrote deel van de inkomsten van de sponsors rechtstreeks naar de ex-kindsoldaten.

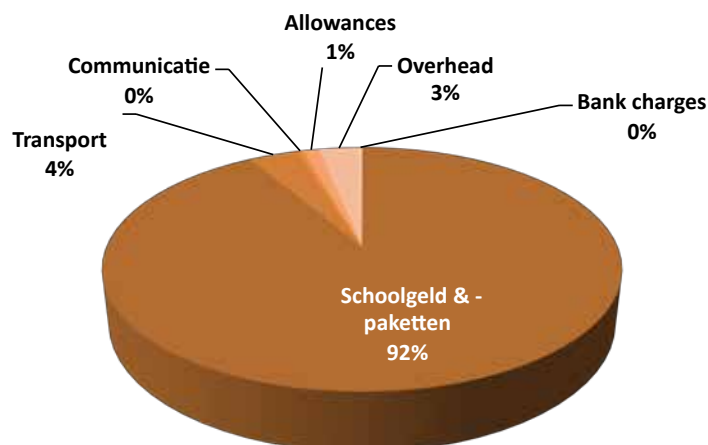
Ongeveer de helft van het schoolgeld, of 58.000 euro, ging naar onze eigen school in Lira, Rachele Comprehensive Secondary School, waar we 186 ex-kindsoldaten sponsoren. Daarvan zaten er 132 in de middelbare school en 54 in het beroepsonderwijs.

Rachele school kreeg bovendien een extra ondersteuning van 2.250 euro van de Gemeentelijke Raad voor Internationale Samenwerking van Evergem. Het geld ging grotendeels naar de aankoop van werktuigen voor de landbouwklas.

Het sponsoringprogramma loopt intussen 14 jaar. De meeste van de 3.300 kinderen die in het programma zaten, zijn intussen afgestudeerd. In 2013 waren er nog 358 kinderen over. Het aantal scholen waarmee we samenwerken werd dan ook teruggebracht naar 24.

De afgelopen drie jaar zijn echter 179 kinderen om onverklaarbare redenen van school afgegaan. We roepen deze kinderen momenteel via de radio op om zich te melden. Ze krijgen een nieuwe kans om hun studies te hervatten en te beëindigen. Wie niet slaagde in het gewoon onderwijs, wordt gekanaliseerd naar een beroepsopleiding naar keuze.

Positief nieuws is dat 'onze' Bosco, de geamputeerde jongen die met 13 kogels was teruggekeerd uit het rebellenleger, intussen aan zijn laatste jaar universiteit begint. Hij studeert voor leraar en doet momenteel zijn stage in een school in Jinja, met fondsen van de vzw. Dertien andere leerlingen zijn de afgelopen twee jaar afgestudeerd als onderwijzer. Twee studeren dit jaar af. We zijn trots op deze ex-kindsoldaten die een voorbeeld en inspiratiebron vormen voor hun lotgenootjes.



# Verbluffende resultaten met Elikya opvangcentrum

Het Elikya centrum voor kindsoldaten in Dungu, Oost-Congo ving de afgelopen anderhalf jaar 200 ex-kindsoldaten op. Naast traumabegeleiding kregen de kinderen in het centrum een beroepsopleiding. Bij hun terugkeer naar huis kregen ze een integratiepakket mee, bestaande uit werktuigen om een eigen atelier op te zetten. De resultaten zijn spectaculair. Zowel economisch, sociaal als psychologisch zijn de meeste ex-kindsoldaten er aanzienlijk op vooruit gegaan.

Centre Elikya in Dungu opende haar deuren voor residentiële opvang in april 2012. Er werd een taakverdeling afgesproken met de andere hulporganisaties in Dungu, waarbij het opvangcentrum zich zou concentreren op de ergste gevallen: kindsoldaten die na hun hereniging met hun familie nog ernstige symptomen van trauma vertoonden, verkrachte meisjes en weeskinderen.

Onder de 200 kinderen die werden opgevangen in het centrum waren er 83 weeskinderen, zestien kindmoeders (meisjes die met baby's waren teruggekeerd uit het rebellenleger) en dertien kinderen met een handicap.



De schrijnwerkersklas in het Elikya centrum

Ongeveer een derde van de kinderen in het centrum waren meisjes en twee derden jongens. Ze kwamen vooral uit vier steden in Oost-Congo: Dungu, Faradje, Duru en Niangara. De meerderheid was tussen de vijftien en achttien jaar.

De gemiddelde leeftijd op het moment van hun ontvoering was echter veel lager - twaalf jaar. Ongeveer de helft van de kinderen in het centrum was tussen de dertien en vijftien jaar ten tijde van hun ontvoering. Nog eens een derde was tussen de tien en twaalf jaar en elf procent was tussen de vijf en negen jaar. De jongsten waren vijf jaar op het moment van hun ontvoering.

Onze doelgroep had ook erg traumatiserende gebeurtenissen meegemaakt. Meer dan de helft van de kinderen in het centrum had moeten deelnemen aan moordpartijen en ontvoeringen, en drie kwart had dorpen moeten plunderen en was gefolterd.

Zij vertoonden dan ook ernstige tekenen van trauma na hun terugkeer. De meest voorkomende symptomen waren flashbacks, nachtmerries, angst zonder aanwijsbare reden, permanente alertheid,



Les haarkapster

lusteloosheid, agressie, opvliegendheid, laag zelfbeeld, depressie, concentratiestoornissen, vermijdingsgedrag en hysterie.

## Opvang

Trauma-begeleiding in het Elikya opvangcentrum gebeurde via individuele en groepsgesprekken, vaak aan de hand van tekeningen. Elk kind kreeg een psychosociaal assistent toegewezen, wiens taak erin bestond een vertrouwensband te scheppen en het kind te laten praten over de pijnlijke gebeurtenissen. De bedoeling was de kinderen zover te krijgen dat ze over hun trauma's konden praten zonder de negatieve of emotionele reacties eraan verbonden.

Tijdens de groepssessies konden de kinderen ervaringen delen uit het rebellenleger maar ook van gedachten wisselen over hun problemen van herintegratie en stigmatisering. Het feit dat alle kinderen hetzelfde hadden meegemaakt, maakte dat ze een grote steun waren voor elkaar in het centrum.

Naast traumabegeleiding kregen de kinderen ook een vak aangeleerd. Ze konden kiezen tussen naaien, schrijnwerkerij en bouw. Er waren ook lessen haarkap en brood bakken. Verplicht voor iedereen waren de landbouwklassen, waar de kinderen hun eigen voedsel leerden verbouwen. Voor diegenen die terug naar school wilden, waren er inhaalklassen en computerlessen.

Na zes maanden werden zowel de kinderen als hun familieleden voorbereid op hun herintegratie. Er werd een ceremonie georganiseerd in de dorpen van herkomst. Bij die gelegenheid benadrukten de psychosociaal assistenten de rol van de familie en het dorp om de kinderen te verwelkomen en hen te helpen productieve krachten te worden in de samenleving. Zij spoorden hen ook aan om stigmatisering of discriminatie te vermijden.

## Evaluatie

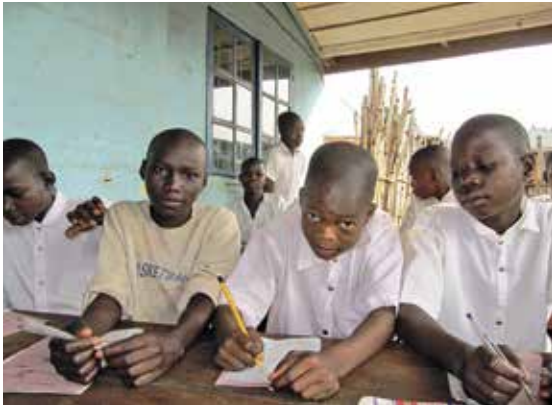
Enkele maanden na hun herintegratie bezocht onze psycholoog de kinderen en maakte een evaluatie van hun psychologische, economische en sociale toestand. De resultaten waren spectaculair. Op psychologisch vlak werd hen gevraagd of ze nog steeds last hadden van flashbacks - herinneringsbeelden uit het verleden die plots opduiken. De meerderheid van de kinderen (61 procent) zei dat ze niet langer last had van flashbacks. Slechts twee procent kampte nog vaak met herinneringsbeelden. Dit was een grote vooruitgang tegenover de symptomen die de kinderen vertoonden voor hun opname in het centrum, toen 56 procent vaak last had van flashbacks. Gevraagd of ze nog kampten met nachtmerries, zei twee derden dat ze er nooit meer last van hadden. Slechts twee procent had nog vaak nachtmerries. Ook dit was een groot verschil met de symptomen voor hun opname, toen de helft te kennen gaf vaak nachtmerries te hebben.

Om hun economische status te evalueren werd de kinderen gevraagd of ze genoeg te eten hadden en of ze een bezigheid hadden. Meer dan de helft (57 procent) zei dat ze werkten. Ze oefenden het beroep uit dat ze hadden geleerd in het centrum. Een derde van de kinderen zei terug naar school te gaan. Nog eens tien procent werkte en ging tegelijk naar school, waarbij ze het inkomen van hun job gebruikten om hun schoolgeld te betalen.

Bijna drie kwart zei genoeg te eten te hebben, tegenover meer dan drie kwart die had aangegeven honger te lijden voor hun opname in het opvangcentrum. Deze statistieken tonen aan dat het project heeft bijgedragen tot de verbetering van de economische situatie van de kinderen, waarvan de meesten voor hun opname ledig thuis zaten.



*De naaiklas*



*Voor de kinderen die terug naar school wilden waren er inhaallessen*



*De kinderen leerden ook brood bakken in het centrum*

Op sociaal vlak werd de kinderen gevraagd of ze zich verworpen of in de steek gelaten voelden door de gemeenschap. De meerderheid (84 procent) zei dat ze zich niet verstoten voelden. Dat staat in schril contrast met hun situatie voor hun opname in het centrum toen 98 procent aangaf zich verstoten te voelen. Velen waren voordien bedreigd door burens en dorpsgenoten, uitgescholden voor rebel en gediscrimineerd.

We kunnen besluiten dat de formule van een opvangcentrum dat naast psychologische ondersteuning ook een beroepsopleiding aanbiedt, werkt in de context van Congo. De kinderen zijn er niet alleen fysiek en psychologisch beter aan toe, het project heeft ook bijgedragen tot de verbetering van hun economische situatie en sociale status.

Bovendien heeft het hun herintegratie en aanvaarding door de gemeenschap bevorderd. De ex-kindsoldaten zijn niet langer een 'last' voor de samenleving maar nuttige en productieve krachten die voor zichzelf kunnen instaan.

## Succesverhalen uit Oost-Congo

Onderstaande verhalen tonen aan hoe het opvangcentrum de Congolese ex-kindsoldaten niet alleen een inkomen en een toekomst heeft gegeven maar ook hun eigenwaarde heeft hersteld.

### Esperance

Esperance werd ontvoerd in Duru in 2008, samen met haar vader en drie broers. Ze was op dat moment 12 jaar. Haar vader en broers werden die dag gedood door de rebellen. Esperance werd vastgebonden met een koord en meegenomen naar het parochiecentrum. Daar martelden de rebellen drie priesters dood en plunderden hun klooster. Esperance en haar medegevangenen werden gedwongen de buit te dragen. Onderweg zag ze verscheidene medegevangenen gedood worden omdat ze niet meer verder konden. Zijzelf werd geslagen omdat ze de taal van de commandant niet verstond.

Na twee dagen bereikten ze het kamp van de rebellen, Swahili. Ze werden voor rebellenleider Josph Kony gebracht. Hij koos enkele meisjes uit en liet daarna zijn topcommandanten hun vrouwen uitkiezen. Esperance werd gegeven aan een commandant die Federe heette. Ze was zijn derde vrouw. Hij verkrachtte haar op om het even welk moment. Ze werd ook misbruikt door haar mede-vrouwen.

Esperance bracht vier jaar door in het rebellenleger. Ze moest dorpen in Congo en de Centraalafrikaanse Republiek aanvallen, kinderen ontvoeren en ouderen doden. Zelf moest ze deelnemen aan zeven moordpartijen.

Ze werden talloze keren aangevallen door de troepen van Congo en Oeganda. Tijdens een van die aanvallen werd ze bevrijd door Oegandese soldaten. Ze werd herenigd met haar familie maar bleef ernstige tekenen van trauma vertonen.

Ze was angstig, emotioneel, boos, nerveus, depressief en maakte met iedereen ruzie. Ze voelde zich achternagezeten door boze geesten en zag geen zin meer in het leven. De burenscholden haar uit en haar familie, die geen geld had voor eten of schoolgeld, verstootte haar. De beelden uit het rebellenleger kwamen vaak terug via flashbacks en in haar dromen.

Esperance werd opgenomen in het Elikya centrum in januari 2013 en opgeleid tot naaister. Ze raakte bevriend met een van haar mede-vrouwen uit het rebellenleger, met wie ze veel ervaringen kon delen. De twee praatten dag en nacht en waren een grote steun voor elkaar.

Na haar terugkeer startte ze haar eigen naaiatelier. Met het inkomen betaalt ze nu haar schoolgeld. Ze heeft niet langer last van slaapproblemen en voelt zich volkomen aanvaard door haar familie en omgeving. "Ik ben nu door iedereen geliefd," vertelde ze de psycholoog.

### Justin

Justin werd ontvoerd uit zijn school in Duru in 2008, samen met andere leerlingen. Hij was toen 13 jaar oud. Hij werd naar het rebellenkamp geleid, waar hij een militaire opleiding en een geweer kreeg.

Daarna werd hij meegenomen op lange tochten naar de Centraalafrikaanse Republiek en Darfoer in Soedan. Op elke tocht moest hij twee zakken suiker dragen. Zijn eenheid werd een keer aangevallen

door het Congolese leger en verscheidene keren door het Oegandese leger. Tijdens een van de gevechten werd hij getroffen door een kogel. Justin bracht twee jaar en acht maanden door in het rebellenleger. Hij moest vaak dorpen plunderen en andere kinderen ontvoeren. Hij zag verscheidene lotgenootjes gedood worden omdat ze niet langer de kracht hadden om te marcheren of omdat ze ervan beschuldigd werden aan thuis te denken. Sommigen werden doodgeschoten terwijl anderen werden doodgeslagen.

Justin werd gedwongen eigenhandig vijf medegevangenen te doden. Andere keren sloegen de rebellen mensen met stokken en Justin moest hen dan afmaken. Als hij weigerde de bevelen uit te voeren, werd hij geslagen. Een keer werd hij gedwongen onder de lijken te slapen.

Justin leed extreme honger tijdens gevangenschap. Om te overleven at hij blaren, wilde planten en honing. Hij zag medegevangenen sterven van honger en dorst.

Hij ontsnapte tijdens een tocht in Soedan en werd geholpen door een Soedanese jager. Na zijn terugkeer bleef hij dromen van de mensen die hij had vermoord. Telkens hun gezichten weer opdoken, werd hij overmand door een grote droefheid en vreselijke angst.

Hij was altijd alert en nerveus, bang dat de rebellen zouden terugkomen om hem te zoeken. Hij sprong recht telkens hij voetstappen hoorde. Hij voelde zich lusteloos en zonder energie en er was niets dat hem nog interesseerde.

Justin werd opgenomen in het Elikya centrum in juni 2012. Hij kreeg een opleiding als schrijnwerker. Tijdens de herintegratie-ceremonie in december 2012 beloofde de VN-vertegenwoordiger dat hij hem en zijn twee collega's zou inschakelen in de bouwprojecten van de VN. De drie jongens werden aangenomen om een klaslokaal in de plaatselijke school te renoveren. Ze kregen \$160 per maand betaald. Met het geld en de werktuigen die ze hadden gekregen, startten Justin en zijn collega's later een eigen atelier, gespecialiseerd in het maken van doodskisten, stoelen en deuren. Ze verkochten een doodskist aan \$25. Met de inkomsten kocht Justin een tweedehands motorfiets van \$450. Hij hoopt in de toekomst een camionet te kopen om zijn goederen naar Dungu te transporteren. Justin zegt dat hij nu gerespecteerd wordt in zijn dorp en niet langer voor rebel wordt uitgescholden.

## Clementine

Clementine werd ontvoerd in 2008 op 13-jarige leeftijd. De rebellen sloegen haar omdat ze huilde om haar ouders. Ze werd vastgebonden en gedwongen vier dagen aan een stuk te lopen onder het dragen van een zware vracht. Als ze vertraagde door vermoeidheid werd ze geslagen.

In het rebellenkamp werd ze als 'vrouw' gegeven aan een commandant die Dominic heette. Hij verkrachtte haar en ze raakte bijna onmiddellijk zwanger. In juli 2009 baarde ze een jongen. Dominic was een wreed man. Hij dwong haar een oude man van rond de 50 te doden.

Clementine verbleef 19 maanden bij de rebellen. Ze kreeg een elementaire militaire opleiding en werd naar de omringende dorpen gestuurd om te plunderen, huizen in brand te steken, mensen te folteren en kinderen te ontvoeren. Haar eenheid werd regelmatig aangevallen door de Congolese en Oegandese regeringslegers. Ze leed ook vaak honger en overleefde door het eten van wilde blaren.

Clementine ontsnapte een jaar later met haar kind tijdens een tocht naar Zuid-Soedan. Na haar terugkeer kampte ze met slaapproblemen. Ze bleef denken aan de oude man die ze had vermoord en voelde zich overmand door schuldgevoelens. Ze kreeg dan hartkloppingen en trilde over haar hele lichaam. Ze was ook angstig en panikeerde bij het minste geluid.

Clementine werd in juni 2012 opgenomen in het Elikya centrum. In het begin was ze aggressief en weigerde ze deel te nemen aan de activiteiten. Tijdens een van de sessies onthulde ze dat de systematische verkrachtingen haar erg hadden getroffen. Ze verachtte zichzelf.

Eens ze over het seksueel misbruik had gesproken, begon ze interesse te tonen in de naaiklas. Ze geloofde echter niet dat ze ooit een naaimachine zou kunnen bedienen. De psychosociaal assistent moedigde haar aan eerst de les te observeren. Dit hielp. Ze voltooide de cursus en werd herenigd met haar familie.

Na haar herintegratie startte ze haar eigen atelier met de naaimachine die ze had meegekregen. Ze werkt nu in haar dorp als een succesvolle naaister. Met het geld dat ze verdient, kan ze voor haar zoontje zorgen. Ze heeft niet langer last van slaapproblemen of nachtmerries en voelt zich nu volkomen aanvaard door haar familie en dorpsgenoten.

## Jean-Claude

Jean-Claude werd ontvoerd in juni 2009, op twaalfjarige leeftijd. De jongen was op het land aan het werken samen met zijn vader en oom toen de rebellen hen omsingelden. Ze doodden zijn vader, die geprobeerd had zich te verstoppen achter een boom. Zijn oom werd eerst beroofd en later ook vermoord. Jean-Claude werd geslagen omdat hij woede toonde over deze moorden.

Hij werd meegenomen en moest een week lang marcheren en zware vrachten dragen, samen met andere gevangenen, tot ze het rebellenkamp bereikten. Hij verbleef vier maanden in het rebellenleger. Hij werd er regelmatig op uit gestuurd om dorpen te plunderen, hutten in brand te steken en andere kinderen te ontvoeren. Tijdens die aanvallen moest hij deelnemen aan het martelen en doden van burgers.

Na zijn ontsnapping werd hij herenigd met zijn grootmoeder. Zijn vader was immers dood en zijn moeder had hem als kind in de steek gelaten. Maar zijn grootmoeder was niet in staat voor hem te zorgen. Ze was te oud en te zwak om het land te bewerken of handel te drijven.

Toen de psycholoog hem voor het eerst bezocht, was Jean-Claude er slecht aan toe. Hij was altijd angstig, huilde vaak, trilde over zijn hele lichaam en was vernielzuchtig. Hij voelde zich lusteloos, depressief en zag geen hoop in het leven. Hij leed constant aan flashbacks en had vaak slaapproblemen. Hij werd ook gestigmatiseerd door de gemeenschap en mishandeld door zijn eigen familie. Bovendien leed hij honger en was hij ziek.

Jean-Claude werd opgenomen in het Elikya centrum in mei 2012, en opgeleid tot schrijnwerker. Hij ontplooidde zich tot een hard werkende en gelukkige jongen. In december 2012 werd hij herenigd met zijn grootmoeder. Toen de psycholoog hem een jaar later bezocht, had hij zijn eigen atelier opgezet. Hij zei dat hij genoeg te eten had en niet langer leed aan flashbacks en nachtmerries. Hij voelde zich aanvaard en gerespecteerd door de gemeenschap omdat hij voor zichzelf kon zorgen en een nuttige kracht in de samenleving was geworden.



Tekening gemaakt door Jean-Claude